

ARAŞTIRMA DOSYASI

İşgücünde iki farklı fark: işsizlik ve istihdamı birlikte okumak

Genel işsizlik oranı tek başına kadınların ve erkeklerin işgücü piyasasındaki konumunu açıklamıyor.

34,3 | istihdamda yüzde puan fark

Verinin söylediği

- 01 Genel ortalamanın ötesi
- 02 İstihdamda daha geniş bir mesafe
- 03 Neden iki gösterge birlikte gerekli?
- 04 Yorumun sınırı
- 05 2021 sonrası işsizlik görünümü
- 06 İstihdam açığı genel oranla aynı hızda değişmiyor
- 07 Yöntem ve hesaplama
- 08 Bir sonraki araştırma adımı
- 09 İşsizlik: 2014–2020 arşivi
- 10 İstihdam: 2014–2020 arşivi
- 11 Kadın istihdamı: 2014–2020 arşivi
- 12 Kadın istihdamının seyri

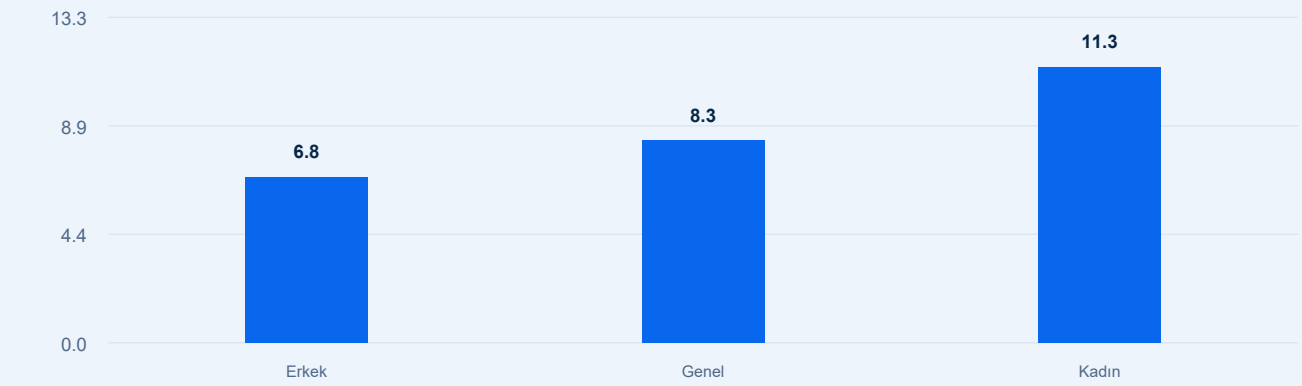
01 Genel ortalamanın ötesi

2025'te genel işsizlik oranı %8,3 iken erkeklerde %6,8, kadınlarda %11,3 oldu. Kadınlar ile erkekler arasındaki fark 4,5 yüzde puan. Bu karşılaştırma, işgücüne dahil olanların durumunu özetliyor.

Genel işsizlik oranının %8,3 olması, kadın ve erkek oranlarının basit aritmetik ortalaması olduğu anlamına gelmez. Toplam oran, ilgili grupların işgücü büyüklükleriyle ilişkilidir. Bu nedenle kadın ve erkek oranlarını toplayıp ikiye bölerek yayımlanan genel orana ulaşmaya çalışmak yanlış bir karşılaştırma yaratır. Grafikteki üç sütun farklı kapsamlardaki resmi oranları gösterir.

Şekil 1 / İşsizlikte kadın–erkek farkı

İşsizlik oranı · %

TÜİK

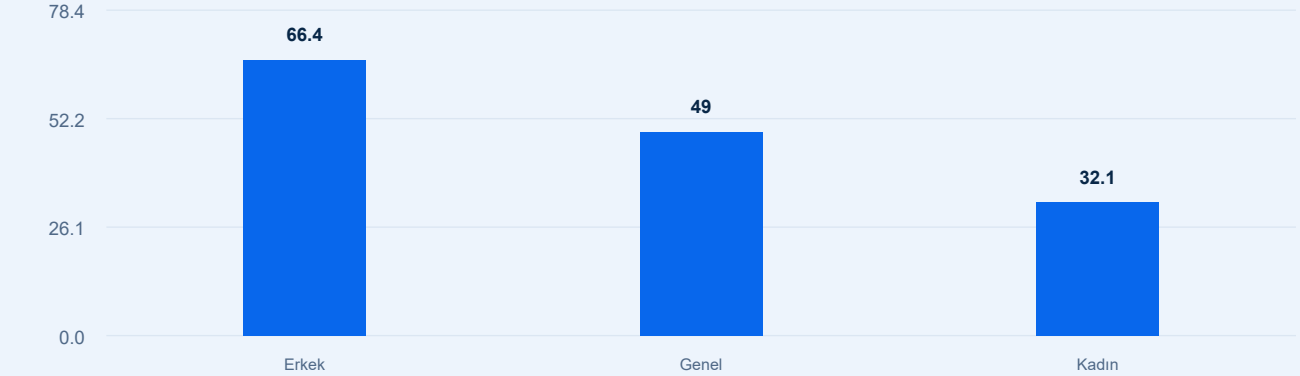
02 İstihdamda daha geniş bir mesafe

İstihdam oranı erkeklerde %66,4, kadınlarda %32,1. Aradaki fark 34,3 yüzde puan. İstihdam oranı 15 ve daha yukarı yaştaki nüfusu temel alırken işsizlik oranı işgücünü temel aldığı için bu iki fark aynı şeyi ölçmüyor.

İstihdam oranı bakımından erkekler ile kadınlar arasındaki 34,3 puanlık mesafe, “kadınlar %34,3 daha az çalışıyor” biçiminde ifade edilmemelidir. Burada iki oranın aritmetik farkı vardır; görelî yüzde değişim hesaplanmamıştır. Üstelik çalışılan saat, işin niteliği ve kayıtlılık bu tek oran içinde ayrı ayrı gözlenmez. İşgücünün durumunu anlamak için miktar kadar çalışma koşulları da araştırılmalıdır.

Şekil 2 / İstihdama katılım

İstihdam oranı · %

TÜİK

03 Neden iki gösterge birlikte gerekli?

İşgücü dışında kalan kişi işsiz sayısına dahil olmayabilir. Bu nedenle düşük bir işsizlik oranı, nüfusun büyük bölümünün çalıştığı anlamına gelmez. İşsizlik, istihdam ve işgücüne katılım aynı çerçevede okunmalıdır.

İşgücü dışında olmak ile işsiz olmak istatistiksel olarak aynı kategori değildir. Bir grubun işgücüne katılımı düşükse, o grubun işsizlik oranı çalışma çağındaki bütün nüfusun deneyimini temsil etmez. İstihdam oranının eklenmesi bu okuma boşluğunu azaltır. Yine de buradaki verilerden işgücü dışında kalma nedenlerinin dağılımını hesaplayamayız.

04 Yorumun sınırı

Eğitim, yaş, bakım yükü, bölge ve meslek kırımları olmadan cinsiyet farkının nedenlerini paylaşmak mümkün değil. Bu çalışma eşitsizliğin iki ölçümünü görünür kılıyor; tek bir neden öne sürmüyor.

İnsan kaynakları ve eğitim planlamasında bu bulgu, tek bir ulusal oranla hedef belirlemek yerine görev, beceri ve bölge bazında veri toplamayı destekler. Örneğin aday havuzunun yapısı, işe başvuru ve işe yerleşme aşamalarında ayrı izlenebilir. Bu dosya belirli bir uygulamanın etkisini ölçmediği için herhangi bir programın farkı ne kadar azaltacağını öngörmez.

05 2021 sonrası işsizlik görünümü

Genel işsizlik oranı 2021'de %12,0 iken 2025'te %8,3'e indi. Fark -3,7 yüzde puan. 2021'de anket tanım, kapsam ve tasarımı değişikliği bulunduğu için bu grafik önceki yıllara mekanik olarak uzatılmadı. Daha uzun bir takvim aralığı her zaman daha doğru bir karşılaştırma değildir; yöntem birliği korunmalıdır.

Şekil 3 / Yıllara göre işsizlik

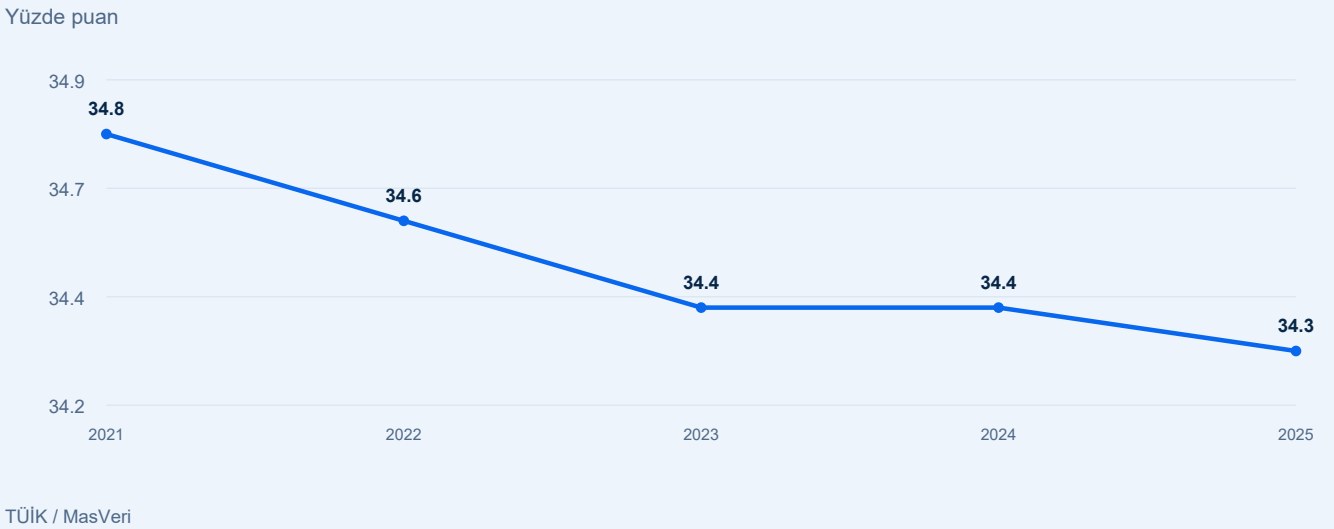

2021 yöntem değişikliği nedeniyle önceki seriyle birleştirilmedi. 15+ yaş; yıllık oranlar.

06 İstihdam açığı genel oranla aynı hızda değişmiyor

Erkek ve kadın istihdam oranları arasındaki fark 2021'de 34,8 puan, 2025'te 34,3 puan. Beş gözlemdeki uçtan uca daralma yalnızca 0,5 puan. Genel işsizlikteki gerileme ile istihdamdaki cinsiyet mesafesinin aynı ölçüde kapanmaması, tek bir göstergenin yeterli olmadığını gösteriyor. Bu karşılaştırma iki farkı ortak bir nedene bağlamaz.

Şekil 4 / İstihdam farkının seyri

2021 yöntem değişikliği nedeniyle önceki seriyle birleştirilmedi. 15+ yaş; yıllık oranlar.

07 Yöntem ve hesaplama

İşsizlik farkı = %11,3 – %6,8 = 4,5 yüzde puan. İstihdam farkı = %66,4 – %32,1 = 34,3 yüzde puan. Her ikisi 2025 yıllık oranlarıdır. Göreli yüzde farkı ile yüzde puan farkı birbirinin yerine kullanılmamıştır; kişi sayısı veya istatistiksel anlamlılık hesabı yapılmamıştır.

08 Bir sonraki araştırma adımı

Aynı yılın yaş, eğitim ve bölge kırılımlarıyla gruplar karşılaştırılmalı; ardından işgücüne katılmama nedenleri ve çalışma saatleri eklenmelidir. Bu genişleme, gözlenen farkın hangi gruplarda yoğunlaştığını gösterebilir. Bir neden veya politika etkisi iddiası için ayrıca uygun araştırma tasarımı gerekir.

09 İşsizlik: 2014–2020 arşivi

Bu göstergenin erişilip doğrulanan arşivi 2014–2020 döneminde 7 gözlem içeriyor. Başlangıç değeri 9,9, son değer 13,1 %. İki gözlem arasındaki mutlak fark 3,2 %. Bu fark, bir büyüme oranıyla aynı ölçü değildir; yüzde ile verilen göstergelerde fark yüzde puan olarak okunur.

Dönemdeki en düşük gözlem 2014 yılında 9,9, en yüksek gözlem 2019 yılında 13,7 %. Bu noktalar yalnızca raporda bulunan gözlemler arasındaki minimum ve maksimumdur. Bütün tarih için bir rekor iddiası taşımaz. Başlangıç ve bitiş karşılaştırmak yönü gösterirken, grafiğin ara yılları değişimin düzenli mi yoksa dalgalı mı olduğunu incelemeyi sağlar.

Ardışık ve bir yıl aralıklı gözlemler arasında mutlak büyüklüğü en yüksek değişim 2019 yılında 2,8 %. Bu hesap, bir önceki yılın değerini cari yıldan çıkarır; değişimin nedenini tek başına açıklamaz. Dönemde her takvim yılı için bir gözlem bulunuyor. Grafik ve indirilebilir CSV verisi bu yılların tamamını içeriyor.

2014–2020 eski yöntem dönemi. 2021 yöntem değişikliği nedeniyle sonraki seriyle birleştirilmez. Okuma sırasında göstergenin kapsamı, ölçü birimi ve veri sürümü birlikte değerlendirilmelidir. Seri, diğer bölümlerdeki bulguların zaman içindeki bağlamını genişletir. Aynı yıllarda değişen iki göstergenin birlikte hareket etmesi, birinin diğerini meydana getirdiğini kanıtlamaz. Kaynak bağlantıları raporda, tüm gözlemler indirilebilir CSV verisinde sunulmuştur.

Şekil 5 / İşsizlik: 2014–2020 arşivi

2014–2020 eski yöntem dönemi. 2021 yöntem değişikliği nedeniyle sonraki seriyle birleştirilmez.

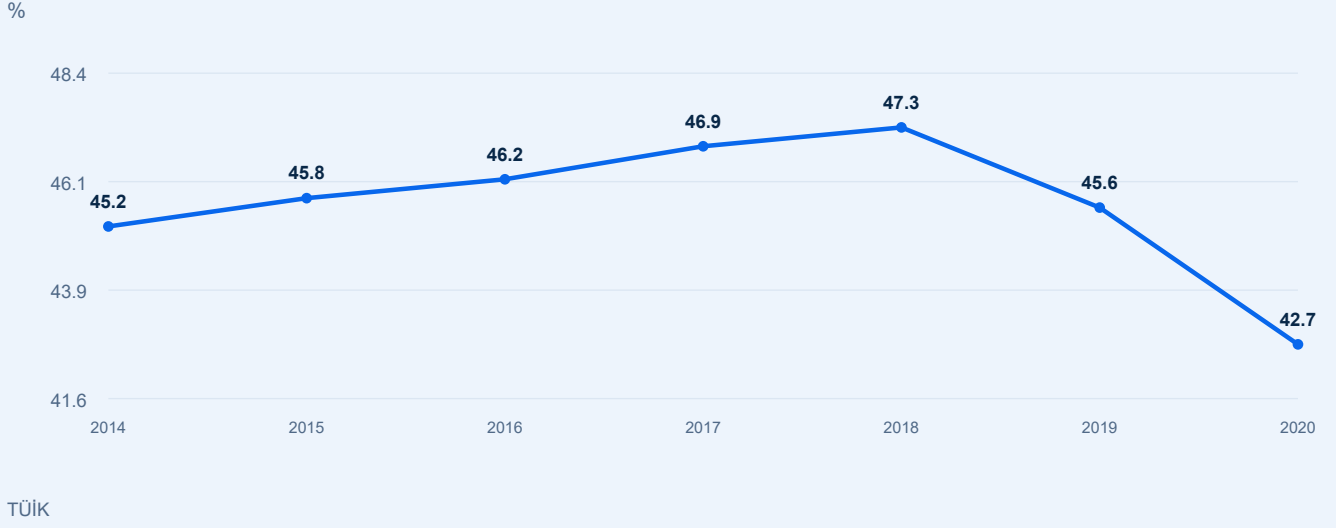
10 İstihdam: 2014–2020 arşivi

Bu göstergenin erişilip doğrulanan arşivi 2014–2020 döneminde 7 gözlem içeriyor. Başlangıç değeri 45,2, son değer 42,7 %. İki gözlem arasındaki mutlak fark -2,5 %. Bu fark, bir büyüme oranıyla aynı ölçü değildir; yüzde ile verilen göstergelerde fark yüzde puan olarak okunur.

Dönemdeki en düşük gözlem 2020 yılında 42,7, en yüksek gözlem 2018 yılında 47,3 %. Bu noktalar yalnızca raporda bulunan gözlemler arasındaki minimum ve maksimumdur. Bütün tarih için bir rekor iddiası taşımaz. Başlangıç ve bitişi karşılaştırmak yönü gösterirken, grafiğin ara yılları değişimin düzenli mi yoksa dalgalı mı olduğunu incelemeyi sağlar.

Ardışık ve bir yıl aralıklı gözlemler arasında mutlak büyüklüğü en yüksek değişim 2020 yılında -2,9 %. Bu hesap, bir önceki yılın değerini cari yıldan çıkarır; değişimin nedenini tek başına açıklamaz. Dönemde her takvim yılı için bir gözlem bulunuyor. Grafik ve indirilebilir CSV verisi bu yılların tamamını içeriyor.

2014–2020 eski yöntem dönemi. 2021 yöntem değişikliği nedeniyle sonraki seriyle birleştirilmez. Okuma sırasında göstergenin kapsamı, ölçü birimi ve veri sürümü birlikte değerlendirilmelidir. Seri, diğer bölümlerdeki bulguların zaman içindeki bağlamını genişletir. Aynı yıllarda değişen iki göstergenin birlikte hareket etmesi, birinin diğerini meydana getirdiğini kanıtlamaz. Kaynak bağlantıları raporda, tüm gözlemler indirilebilir CSV verisinde sunulmuştur.

Şekil 6 / İstihdam: 2014–2020 arşivi

2014–2020 eski yöntem dönemi. 2021 yöntem değişikliği nedeniyle sonraki seriyle birleştirilmez.

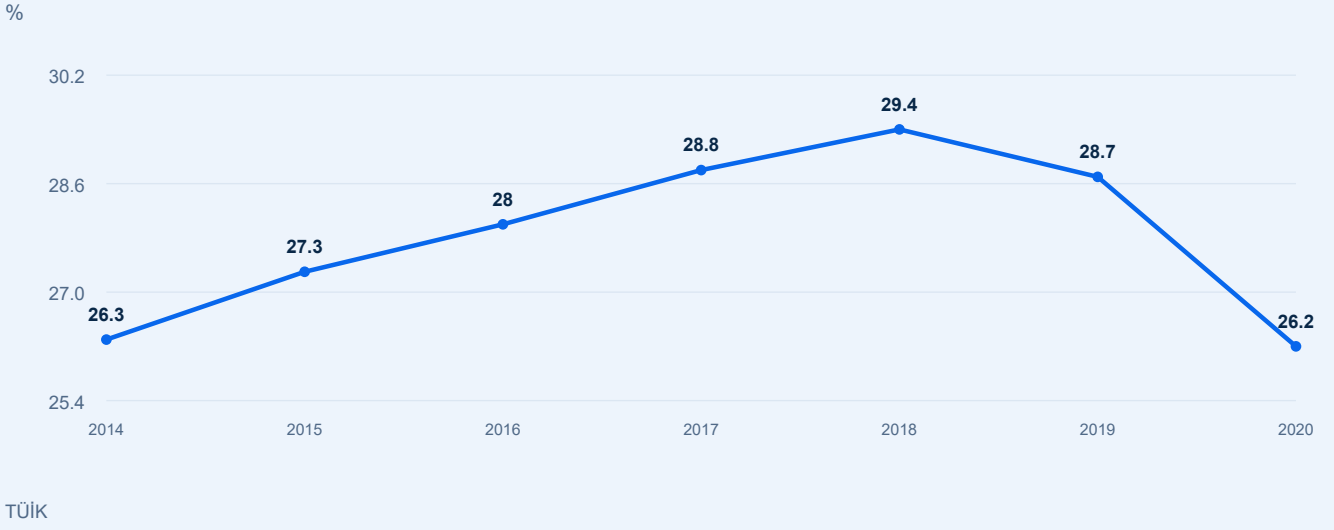
11 Kadın istihdamı: 2014–2020 arşivi

Bu göstergenin erişilip doğrulanan arşivi 2014–2020 döneminde 7 gözlem içeriyor. Başlangıç değeri 26,3, son değer 26,2 %. İki gözlem arasındaki mutlak fark -0,1 %. Bu fark, bir büyüme oranıyla aynı ölçü değildir; yüzde ile verilen göstergelerde fark yüzde puan olarak okunur.

Dönemdeki en düşük gözlem 2020 yılında 26,2, en yüksek gözlem 2018 yılında 29,4 %. Bu noktalar yalnızca raporda bulunan gözlemler arasındaki minimum ve maksimumdur. Bütün tarih için bir rekor iddiası taşımaz. Başlangıç ve bitişi karşılaştırmak yönü gösterirken, grafiğin ara yılları değişimin düzenli mi yoksa dalgalı mı olduğunu incelemeyi sağlar.

Ardışık ve bir yıl aralıklı gözlemler arasında mutlak büyüklüğü en yüksek değişim 2020 yılında -2,5 %. Bu hesap, bir önceki yılın değerini cari yıldan çıkarır; değişimin nedenini tek başına açıklamaz. Dönemde her takvim yılı için bir gözlem bulunuyor. Grafik ve indirilebilir CSV verisi bu yılların tamamını içeriyor.

2014–2020 eski yöntem dönemi. 2021 yöntem değişikliği nedeniyle sonraki seriyle birleştirilmez. Okuma sırasında göstergenin kapsamı, ölçü birimi ve veri sürümü birlikte değerlendirilmelidir. Seri, diğer bölümlerdeki bulguların zaman içindeki bağlamını genişletir. Aynı yıllarda değişen iki göstergenin birlikte hareket etmesi, birinin diğerini meydana getirdiğini kanıtlamaz. Kaynak bağlantıları raporda, tüm gözlemler indirilebilir CSV verisinde sunulmuştur.

Şekil 7 / Kadın istihdamı: 2014–2020 arşivi

2014–2020 eski yöntem dönemi. 2021 yöntem değişikliği nedeniyle sonraki seriyle birleştirilmez.

12 Kadın istihdamının seyri

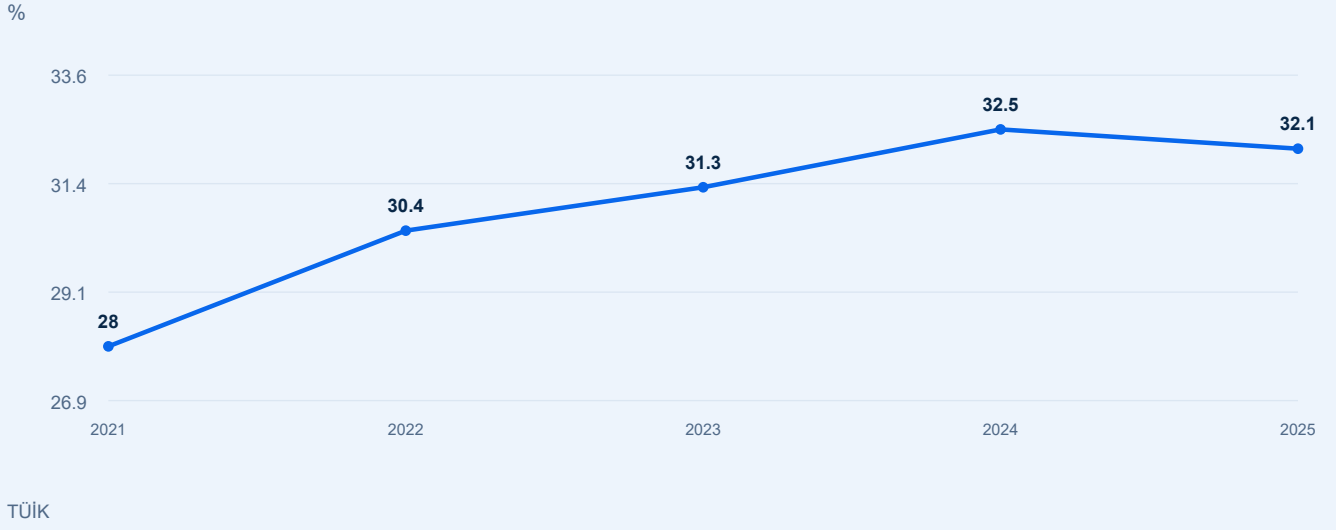
Bu göstergenin erişilip doğrulanan arşivi 2021–2025 döneminde 5 gözlem içeriyor. Başlangıç değeri 28, son değer 32,1 %. İki gözlem arasındaki mutlak fark 4,1 %. Bu fark, bir büyüme oranıyla aynı ölçü değildir; yüzde ile verilen göstergelerde fark yüzde puan olarak okunur.

Dönemdeki en düşük gözlem 2021 yılında 28, en yüksek gözlem 2024 yılında 32,5 %. Bu noktalar yalnızca raporda bulunan gözlemler arasındaki minimum ve maksimumdur. Bütün tarih için bir rekor iddiası taşımaz. Başlangıç ve bitişi karşılaştırmak yönü gösterirken, grafiğin ara yılları değişimin düzenli mi yoksa dalgalı mı olduğunu incelemeyi sağlar.

Ardışık ve bir yıl aralıklı gözlemler arasında mutlak büyüklüğü en yüksek değişim 2022 yılında 2,4 %. Bu hesap, bir önceki yılın değerini cari yıldan çıkarır; değişimin nedenini tek başına açıklamaz. Dönemde her takvim yılı için bir gözlem bulunuyor. Grafik ve indirilebilir CSV verisi bu yılların tamamını içeriyor.

2021 yöntem değişikliği nedeniyle önceki seriyle birleştirilmedi. 15+ yaş; yıllık oranlar. Okuma sırasında göstergenin kapsamı, ölçü birimi ve veri sürümü birlikte değerlendirilmelidir. Seri, diğer bölümlerdeki bulguların zaman içindeki bağlamını genişletir. Aynı yıllarda değişen iki göstergenin birlikte hareket etmesi, birinin diğerini meydana getirdiğini kanıtlamaz. Kaynak bağlantıları raporda, tüm gözlemler indirilebilir CSV verisinde sunulmuştur.

Şekil 8 / Kadın istihdamının seyri

2021 yöntemi değişikliği nedeniyle önceki seriyle birleştirilmedi. 15+ yaş; yıllık oranlar.

Kaynak ve kapsam

Bu araştırma belirtilen döneme aittir. Sonraki dönem verilerinin yerine geçmez. Kaynak kontrolü: 7 Eylül 2026.

İşsizlikte kadın–erkek farkı

[TÜİK / 1 / veriportali.tuik.gov.tr](#)

[CSV / MasVeri](#)

İstihdama katılım

[TÜİK / 1 / veriportali.tuik.gov.tr](#)

[CSV / MasVeri](#)

Yıllara göre işsizlik

[TÜİK / 1 / veriportali.tuik.gov.tr](#)

[TÜİK / 2 / veriportali.tuik.gov.tr](#)

[CSV / MasVeri](#)

İstihdam farkının seyri

MasVeri: $\text{employment}[\text{men}] - \text{employment}[\text{women}]$

[TÜİK / 1 / veriportali.tuik.gov.tr](#)

[TÜİK / 2 / veriportali.tuik.gov.tr](#)

[CSV / MasVeri](#)

İşsizlik: 2014–2020 arşivi

[TÜİK / 1 / veriportali.tuik.gov.tr](#)

[CSV / MasVeri](#)

İstihdam: 2014–2020 arşivi

[TÜİK / 1 / veriportali.tuik.gov.tr](#)

[CSV / MasVeri](#)

Kadın istihdamı: 2014–2020 arşivi

[TÜİK / 1 / veriportali.tuik.gov.tr](#)

[CSV / MasVeri](#)

Kadın istihdamının seyri

[TÜİK / 1 / veriportali.tuik.gov.tr](#)

[TÜİK / 2 / veriportali.tuik.gov.tr](#)

[CSV / MasVeri](#)

Yönetici özeti

34,3 | istihdamda yüzde puan fark

01 Kadın ve erkek işsizlik oranları arasındaki fark 2025'te 4,5 yüzde puan; istihdam oranları arasındaki fark 34,3 yüzde puan.

02 Farkların büyüklüğünü karşılaştırmadan önce paydalarını ayırmak gerekiyor: işsizlik oranı işgücünü, istihdam oranı 15 yaş ve üzeri nüfusu esas alıyor.

03 Cinsiyet kırılımı farkı görünür kılıyor; nedenlerin belirlenmesi yaş, eğitim, meslek ve bölge analizi gerektiriyor.